

Dialog

*Manerhäide &
Manerhäidepolitiik*

Forum

*Natsjonååle manerhäide
än följksfloose önj
Slaswik-Holstiin än önj
Nordslaswik/
Regjoon Syddanmark*

Norden

*Informatsjoon
Koordinatsjoon
Kooperatsjoon*

Weerfor stoont et DialogForumNorden?

Önjt DialogForumNorden (DFN) hääwe jam da fjouer natsjonååle manerhäide üt Slaswik-Holstiin än Nordslaswik/Regjoon Syd-danmark tuhuupeslin. Ouers uk institutsjoone, organisatsjoone än poliitikere, wat jam ma manerhäidsteeme befoote, san deer ma bai. Da lasmoote foon dátdeer forum wan enouder informiire än wan't nüsi as, bai manerhäidekeere tuhuupe iinj positsjoon fer-träase. Da ainkelte organisatsjoone än institutsjoone bliwe ouers foonenouder ünoufhängi. Da lasmoote wan aw jü oort än wise jare inträse maenouder ferbine, am ja sü bääder döörtuseeten.

Weerfor da manerhäide schööle – wat heet e mörhäid deerfoon?

Manerhäide määge en seelschap riker. Ja fermadle twasche da kultuure. Ja koone e mörhäid en wäi wise, hü arken ainkelt önj

Europa ma mör as iinj identitääät amgunge koon:

As ferträäser foon en regjoon, as en mansche, wat tu en natsjoon unti en följk hiirt, as europäer.

Europa as bröket – än ma jare äine identitääte, kultuure än spräke laawe da manerhäide jüdeer brökethäid.

Huum arbet önjt DialogForumNorden ma?

- *E manerhäidebeapdrächt/-e foon e ministerpresidänt* www.schleswig-holstein.de
- *E fääst/-e ferträäser foon e Europäütschus foon e slawik-holstiinsche loondäi* www.sh-landtag.de
- *E diräkter foon e slawik-holstiinsche loondäi* www.sh-landtag.de
- *Bund Deutscher Nordschleswiger, BDN* www.bdn.dk
- *Sydslesvigsk Forening, SSF* www.sydslesvigsk-forening.de
- *Frasche Rädj – Friesenrat Sektion Nord e. V.* www.friesenrat.de
- *Verband deutscher Sinit und Roma ev V., Landesverband Schleswig-Holstein* www.sinti-roma-sh.de
- *Südschleswigscher Wählerverband, SSW* www.ssw.de
- *Jaruplund Højskole* www.jaruplund.de
- *Nordfriisk Instituut* www.nordfriiskinstituut.de
- *E manerhäidebeapdrächt/-e foon e Europa-universitääät Flansborj* www.uni-flensburg.de
- *Europäische Akademie Schleswig-Holstein, EASH* www.eash.de
- *European Centre for Minority Issues, ECMI* www.ecmi.de
- *E föderalistisch unjoon foon da europäische natsjonäälitääte, FUEN* www.fuen.org
- *Regjoon Syddanmark* www.regionsyddanmark.dk
- *Regjoon Sønderjylland-Slawik* www.region.dk

Kontakt

DialogForumNorden

c/o Europäische Akademie Schleswig-Holstein

Akademieweg 6, 24988 Oeversee

Telefoon : +49 (0)4630 550, E-Mail : dfn@eash.de

E manerhäidebeapdrächt/-e

wårt foon e ministerpresidänt/in foont lönj Slaswik-Holstiin iinseet, heelpt sunt iirtiinde ünoufhängi än iirenämtlik deerbai ma, dåt huum enouder ferstoont än fjart da poliitische inträse foon da manerhäide ma da foon e mörhäid tuhuupe. Hi / Jü stoont åltens et DialogForumNorden for.

E manerhäidepolitiik foon e slaswik-holstiinsche loondäi

Önj e manerhäidepolitiik as ai bloots amtoochtihäid nüsi, et schal uk åltens foramgunge.

Deerfor san fääste struktuure nüsi, en ääm uur for probleme än di wale, tuhuupe en liising tu finen. Daheere grünseetlike toochte wjarn e grün deerfor, greemiie for e tjüsch manerhäid önj Nordslaswik, da frasche än e manerhäid foon da tjüsche sinti än roma önj Slaswik-Holstiin inturuchten, uner di forsats foon e loondäispresidänt. Oudere lasmoote san da loondäismåans än -wüste

unti bundesdäismåans än -wüste foon åle fraktsjoone, e manerhäidebeapdrächt/-e foon e ministerpresidänt än ferträasere foon da manerhäide. Da greemiie kaame tou tunge önjt iir tuhuupe for än fin liisinge än dou heelp.

Da frasche, jü dānsch manerhäid än da tjüsche sinti än roma önj Slaswik-Holstiin wārde schööld än stiped döör e artiikel 6 önj e loonsferfooting foon Slaswik-Holstiin. Wat for'n besuner rul e manerhäidepolitiik for e slaswik-holstiinsche loondäi spaalt, schucht huum bai sin årbe for e „ütschus for bundes- än europa-sååge, for tuhuupeårbe trinam e Weest- än Ååstsiie än for e manerhäide“.

Önj e mal stoont et rādjslüünj am e manerhäideberucht foon e loonsregiiring än e bedjüsing foon e manerhäidepolitiik ouer da grānse wach önj hiil Europa. Önj ark legislatuurperiod schakt di ütschus ån foon sin lasmoote as fäästen ferträäser önjt DialogForumNorden (DFN). Uk e loonsdirakter årbet önjt DFN ma.

E tjüsch manerhäid önj Nordslaswik (Danmark)

E hoodorganisatsjoon foon e tjüsch manerhäid önj Nordslaswik as di „Bund Deutscher Nordschleswiger“ (BDN). Dideere feriin stoont for e manerhäid bai poliitische, kulturäle än ökonoomische keere. E tjüsch manerhäid önj Nordslaswik jeeft et sunt e oufstiming foon 1920. Foon da 250 000 manschne, wat önj Nordslaswik laawe, hiire 15 000 tu e tjüsch manerhäid. E manerhäid heet äine bjarnetöönunge, schoule än bökeraiie, arbet önj e sosjåale berik än önj di foon e schörk, heet en äin blees än büt önj maning feriiie sportlike än kulturäle keere önj. Et generoolsekrätariåat as önj Apenrade/Aabenraa.

E BDN dreecht e Schleswigsche Partei (SP) ma än unerhält en sekrätariåat for e tjüsch manerhäid önj Kuupenhuuwen. Et sekrätariåat fertreet for da tustandie greemiie foon e manerhäid da interäse foon e tjüsch manerhäid iinjouer e Folketing, e regiiring än e sentråaladministratsjoon önj Kuupenhuuwen.

E tjüsch manerhäid seet ham deerfor in, dat et tuhuupearbe ouer e tjüsch-dänsch gränse haane ütwidet än ütbgaget wårt. E manerhäid seet ham uk for en bröket Europa in, weer natsjonåale än kulturäle identitäte respäktiird wårde. E tjüsch manerhäid fäilt har deertu ferplached, da manerhäidspoliitische erfåaringe foont gränslönj, deer wider tu douen, weer ja önj Europa heelpe koone, strid tu ferhanern unti tu schuchtien.

E dänsch manerhäid önj Slaswik-Holstiin

Tu e dänsch manerhäid önj e loonsdiilj Slaswik hiire amenbai 50 000 manschne, wat en tjüschen pääs hääwe, ouers jam dänsch fäile. E dänsch manerhäid heet äine organisatsjoone önj måast åle berike foont seelschaplik laawen sü as kultuur, politiik, bilding (57 bjarnetöönunge ma süwat 2 200 bjarne – 46 schoule ma süwat 5 700 schoulere), blees, sünhäid, pääsen foon da ålere än e schörk. E tåageferiin foon e dänsch manerhäid as Sydslesvigsk Forening e. V. (SSF), wat sin generoolsekrätariåat önj Flansborj önjt Flensborghus heet.

E dänsch manerhäid heet ma Jaruplund Højskole sunt 1950 en äin följkschuuchschölj. Tu da apgoowe foon datdeer schölj hiirt t. b. am et gränslönj önj e jütid än önj e nütid tu informiiren, di kulturäle schåt foon e loonsdiilj tu fermadeln än et inträse for en gou tjüsch-dänsch näiberschap ma åles, wat deer tuhiirt, tu stipen. Jüst sü as e frasch manerhäid än da sinti än roma wårt uk e dänsch manerhäid döör e artiikel 6 önj e loonsferfooting foon Slaswik-Holstiin schööld än stiped. Ma e Söödslaswik Wäalerforiining (SSW), jü gemiinsoom partai foon da frasche än da dänsche önj Slaswik-Holstiin, wårt aktiif önj e politiik diiljnümen. E SSW as foon e 5%-dreempel fristald än önj e slaswik-holstiinsche loondäi fertrin. For ån sat önjt parlamänt schal e SSW jüst sü maning stime heewe as di kandidoot, wat da manste stime for sin mandoot brükd heet. E SSW seet ham ai bloots for da manerhäide in, jü partai seet ham önjt hiile lönj poliitisch in.

E frisch manerhäid önj Slaswik-Holstiinj

Da nordfrasche san önj Nordfraschlönj än aw Hålilönj tuhüs. E nordfrasche spräke as oueremätje wichti for e identitääit foon da nordfrasche än as manerhäidespräke döör e „Europäisch karta foon da regjonåål- unti manerhäidespräke“ schööld än wårt nuch foon süwat en 10 000 manschne snääked. Amenbai 50 000 manschne fäile jam as nordfrasche. Amenbai 950 schoulere mååge önj Nordfraschlönj än aw Hålilönj bai e frisch-unerrucht ma, ouers uk önj da bjarnetööninge foue maning bjarne e spräke näre broocht. E tåågeferbånd foon åål da frasche feriine än organisatsjoone as e Frasche Rädj önj Bräist. Ma ham naame da öfentlike stäänge kontakt ap än hi hålt e ferbining tu da Sater-, Ååst- än Weestfrasche. Et Nordfriisk Instituut as jü sentråål inruchting, weer ouer e frasche spräke, histoori än kultuur forschd wårt. Iirenåmtlike foon da frasche feriine, studänte än schöljmäistre koone deer for jare forheewen stipe füünj. Et instituut heet en grut bibloteek än deet böke üt.

Sunt 1998 jüilt e rååmeoueriinjkamst fort schöölen foon da natsjonååle manerhäide foon e europarädj uk for da frasche. Önj e loonsferfooting wårt e frisch manerhäid sunt 1990 schööld än stipe tusääkerd. E slaswik-holstiinsche loondäi nüm 2004 et Friisk Gesäts önj.

Deerma wörd en grünlååge for da twäärspräkie schilde önj Nordfraschlönj än aw Hålilönj läid, sü as toorpsschilde än statsjoonschilde aw e boonhuf unti da twäärspräkie schilde bai loonsin-

ruchtinge. Döör dat gesäts as frisch diling aw e wäi, e tweede ofisjåle spräke foon Nordfraschlönj än aw Hålilönj tu wården.

Da sinti än roma önj Slaswik-Holstiin

Da 60 000 tjüsche sinti än da 10 000 tjüsche roma, wat önj Tjüschlönj laawe, san sunt 1995 as natsjonåål manerhäid gödjånd. Sunt 1998 as jare spräke romanes döör e „Europäisch karta foon da regjonåål- unti manerhäidespräke“ ruchtlik önjerkånd än schööld. Sinti än roma san ål iirhunerte lung önj hiil Tjüschlönj tuhüs.

Fort jarst tooch wårde's 1407 önj e bischopstää Hildesheim önj en uurkun nåmd. Üt historiske grüne boogeden da mååste foon ja önj da stääse än ai jüst awt lönj än dat forålem önj e berik foon e üülj bundesrepublik. Amenbai 6 000 tjüsch sinti än roma laawe önj Slaswik-Holstiin, ja wårde foon jare loonsferbånd fertrin. Da maårbere foon e geschäftsstää önj Kil doue rädj bai sosjååle frååge än sörie fort pläägen foon e histoori, kultuur än traditsjoone foon jare manerhäid. Di loonsferbånd mååget öfentlikhäidsårbe än seet ham for e poliitisch än seelschaplik aksäptans foon da tjüsche sinti än roma in. En oudern swåårpunkt foon e loonsferbånd as et bildingsårbe. Di ferbånd dreecht da stäägne foont üttiikend media-tooreprojåkt än foon da tweelwen bildingsrådjjeewere, wat et sunt et schöljiir 2014/15 bai slaswik-holstiinsche schoule jeeft.

Ma dat mootschaplik boogprojåkt „MARO TEMM“ as en stää önjstijnjen, weer da sinti än roma jare kultuur än spräke bewååre

koone. Forålem schan da bjarne önj e lååge ferseet wårde, jam önj biise kultuure turuchtetufinen än tu laawen. Di sentråålrådj foon da tjüsche sinti än roma ma sin dokumentatsjoonsäntrum önj Heidelberg as di grutste tåågeferbånd foon da ainkelte loonsferteesinge. E slaswik-holstiinsche loonsfertreesing as deer lasmoot. Tubai e dånsh än frasch manerhäid wård da tjüsche sinti än roma sunt 2012 schööl än stipe döör e loonsferfooting tusäid.

Impresum

Ütjeewen foon

DialogForumNorden
c/o Europäische Akademie Schleswig-Holstein
Akademieweg 6, 24988 Oeversee
Telefoon: +49(0)4630 550
E-Mail: dfn@eash.de

*E manerhäidebeapdrächte foon e ministerpresidänt
for natsjonååle manerhäide, gränslönjårbe än
plååttjüsch*
Renate Schnack
Düsternbrooker Weg 104, 24105 Kiel
Telefoon: +49(0)431 988 5824
E-Mail: reate.schnack@stk.landsh.de

Slasik-Holstiinsche loondäi
Düsternbrooker Weg 70, 24105 Kiel
Telefoon: +49(0)431 988 0
E-Mail: registratur@landtag.ltsh.de

Bil

Shikhar Bhattarai (Stocksy)

Ütflaid foon

amatik Designagentur
Boninstraße 63, 24114 Kiel

Moi 2017

Pårtnerere

